

Resistenttien bakteerien torjunnan valtakunnalliset linjaukset – mikä muuttui?

Esa Rintala, ylilääkäri

Sairaalahygienia- ja infektion torjuntayksikkö

TYKS / VSSHP

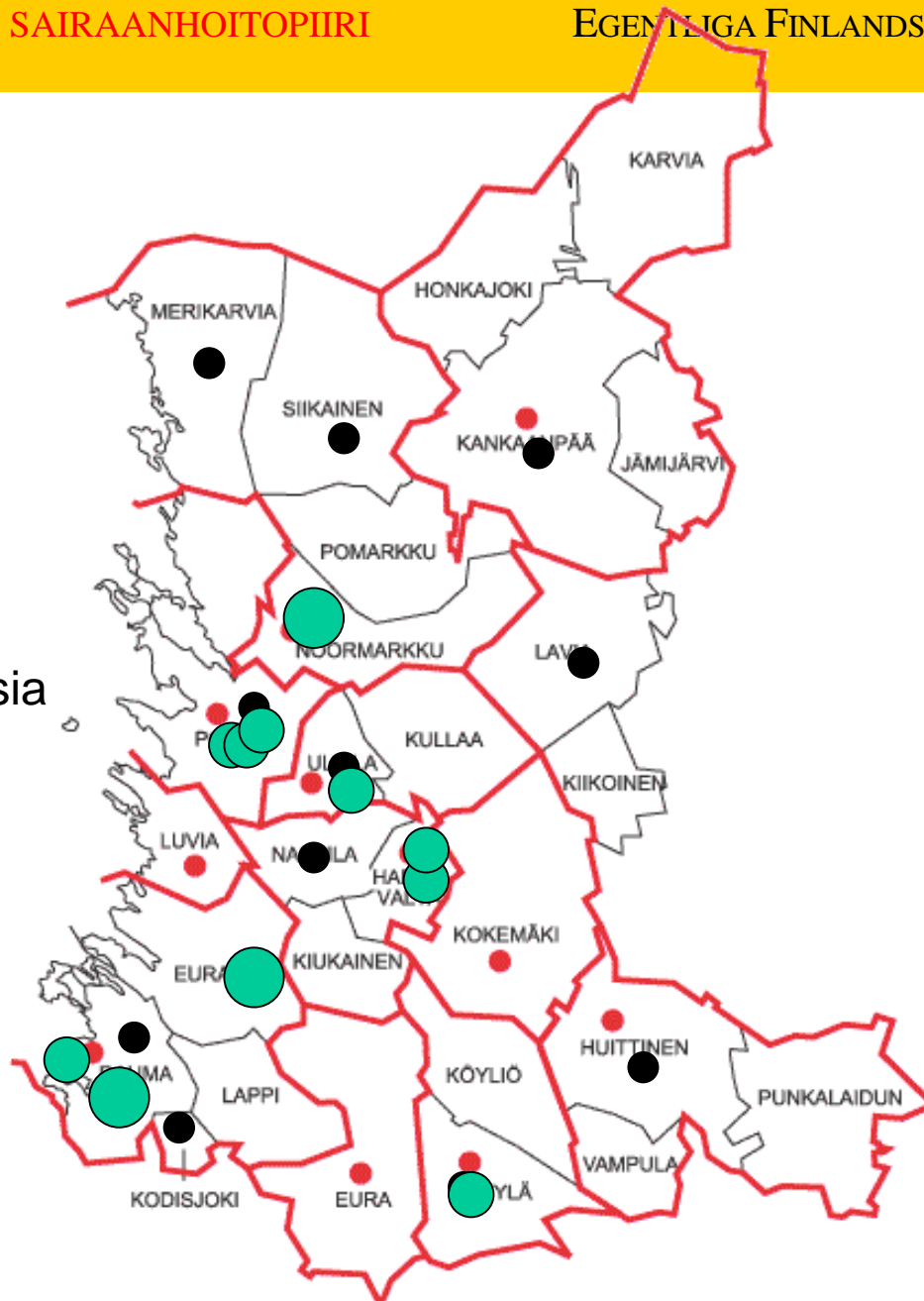
9.3.2015

MRSA-epidemiat VSSH::ssa ja SatSH::ssa

- Tyks, v. 1992, 39 potilasta, 18 hk
- VSSH::ssä 1993-1994 useita pitkäaikaishoitolaitoksia
- SatSH::ssä v. 2004-2006 useita eri sairaaloita ja laitoksia

Tilanne 10.3.2006

- = laitosepidemia
- = yksittäisiä tapauksia

Mitä tehtiin?

1. Sairaanhoidopiiriä pidettiin yhtenä epidemiologisena yksikkönä → yhden ongelma = kaikkien ongelma
2. Epidemian hallinnan johto pidettiin yksissä käsissä
3. Tavoitteena oli sammuttaa epidemia täysin (eliminoida epideeminen MRSA-kanta)
4. Hyvä seulontapolitiikka
 - Kantajien kattava identifiointi
 - Altistuneiden (sama huone, WC tai suihku) seulonta
 - Hyvä ennakkoseula
5. Kantajien tarkka kosketuseristys
6. Käsihygienian ja suojainten käytön opettaminen henkilökunnalle !!
7. MRSA-puhdistushoidon käyttö epidemian rajaamisessa
8. MRSA-kantajien hyvä hoito

Mitä tapahtui?

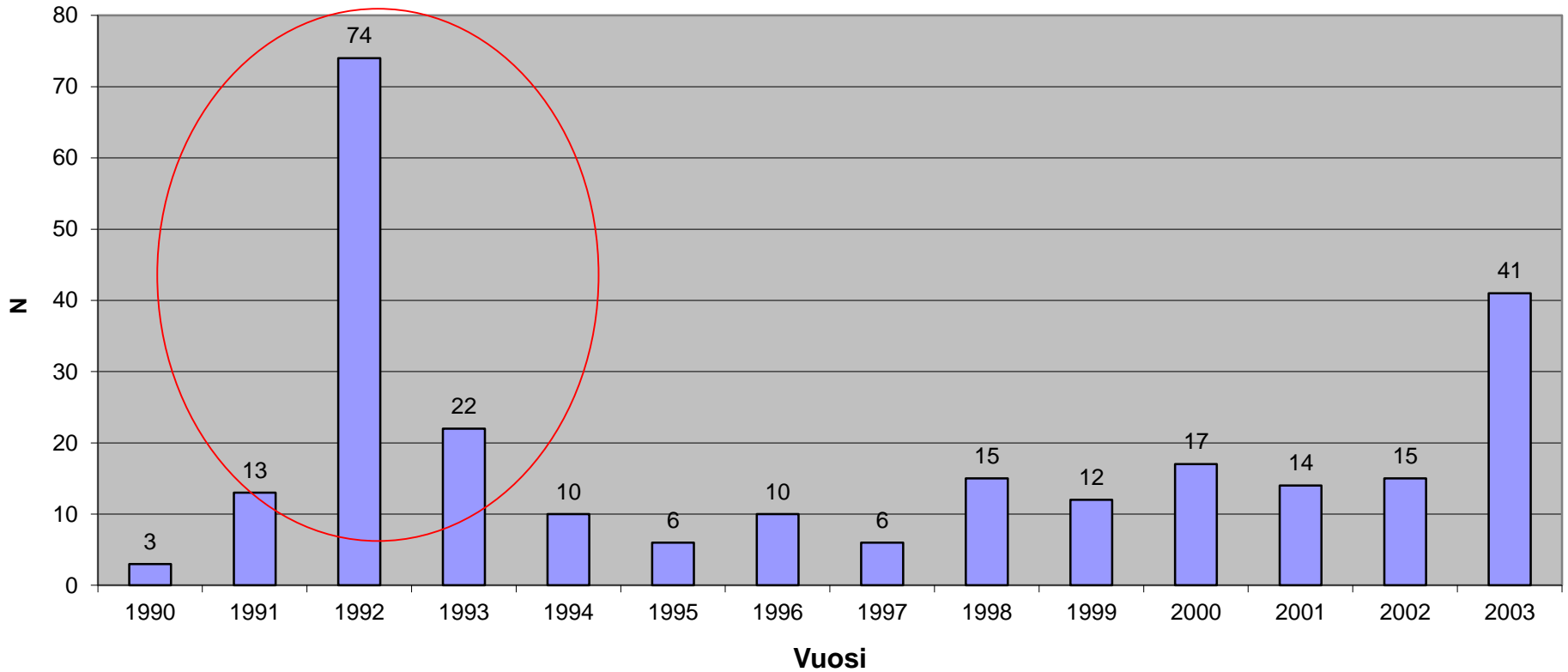
- Tyksin ja VSSHP:n alueen epidemiat eliminoitu
- Myös epideeminen kanta eliminoitiin
- Satakunnan epidemiat eliminoitu
- Epideemistä kantaa (FIN-16) ei kokonaan voitu eliminoida

Sen jälkeen on säilytetty sama strategia

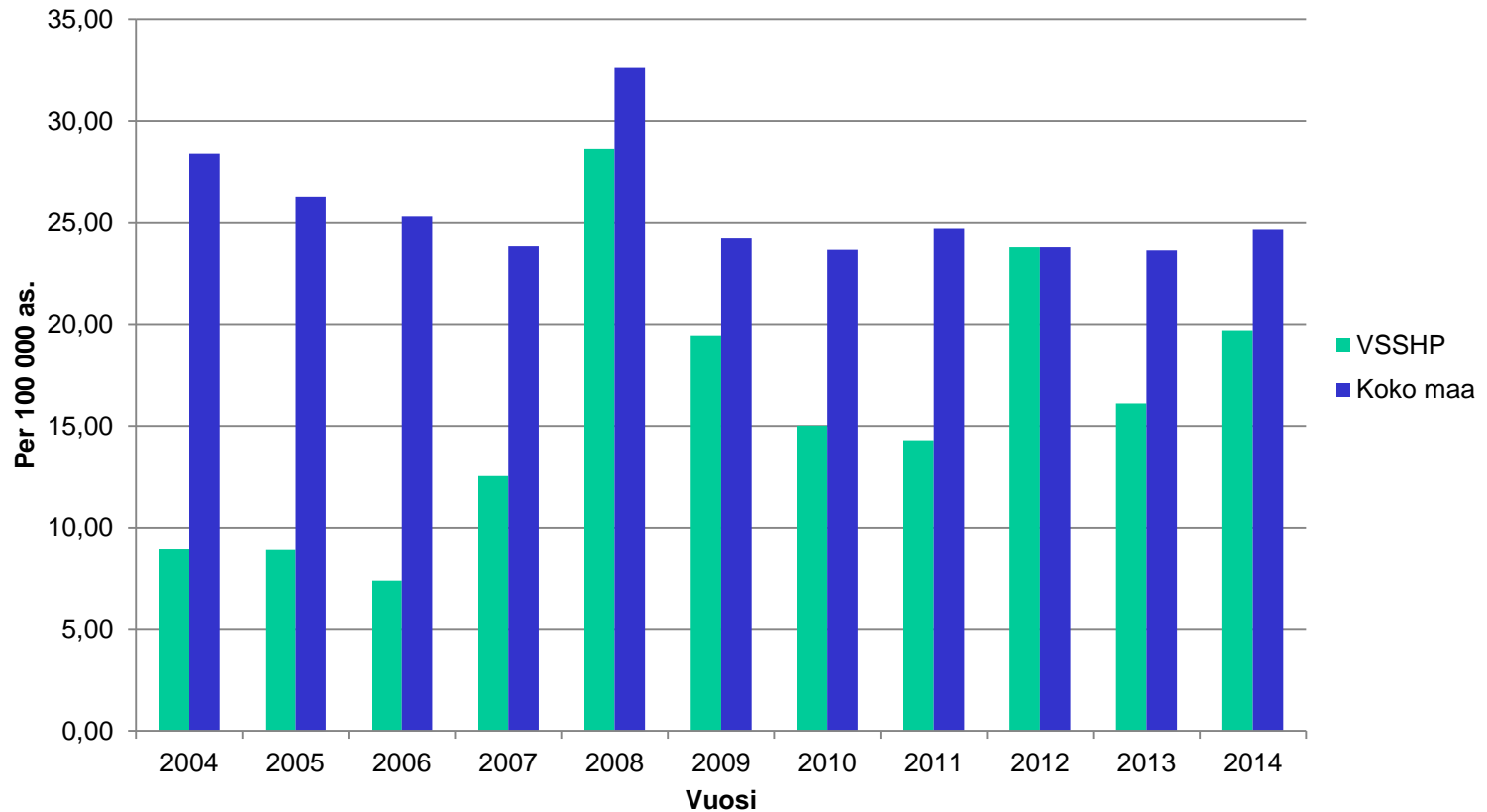
- >

1. MRSA ongelmat olleet vähäisiä
2. Epidemianalut sammutettu alkuunsa
3. MRSA-kantajien hoidon järjestyminen rutiinia
4. Seulontapolitiikka yleisesti hyväksytty ja toimii
5. Sairaanhoitopiirin hallinto tyytyväinen
6. Potilaat tyytyväisiä

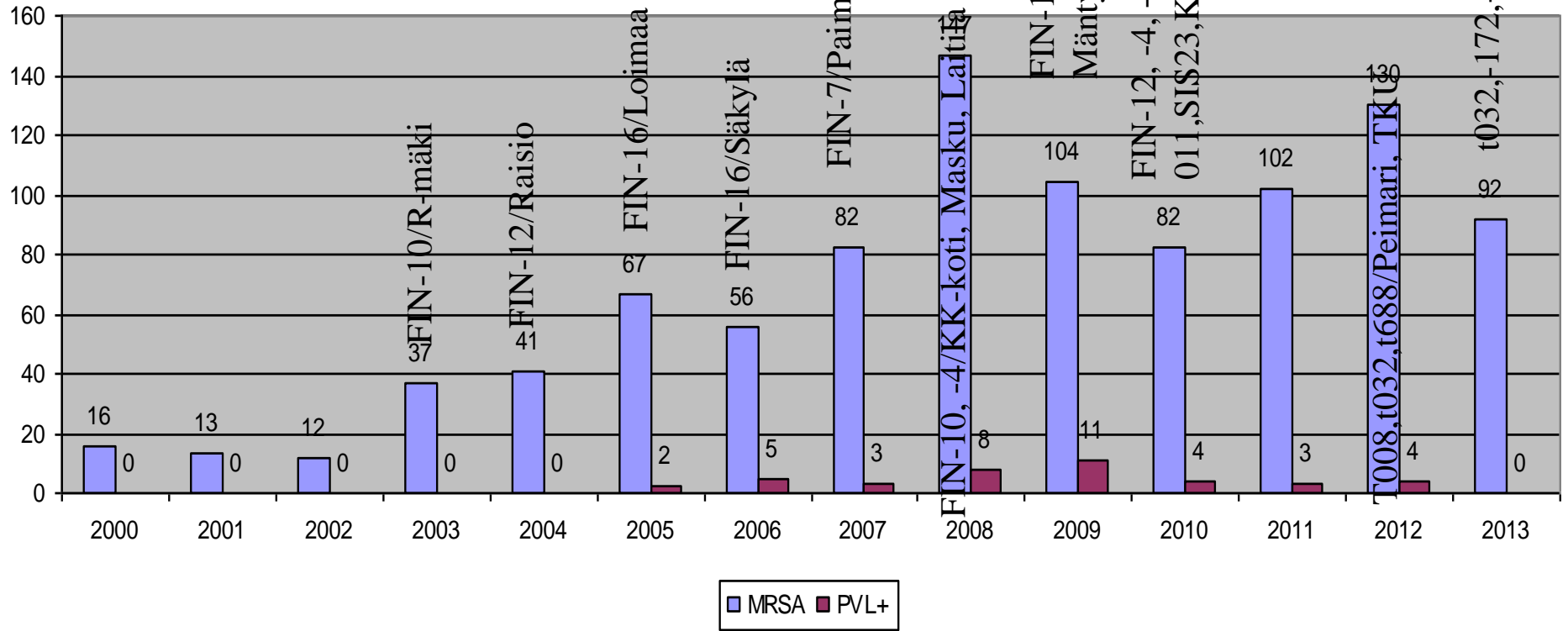
MRSA VSSHP:ssa 1990-2003

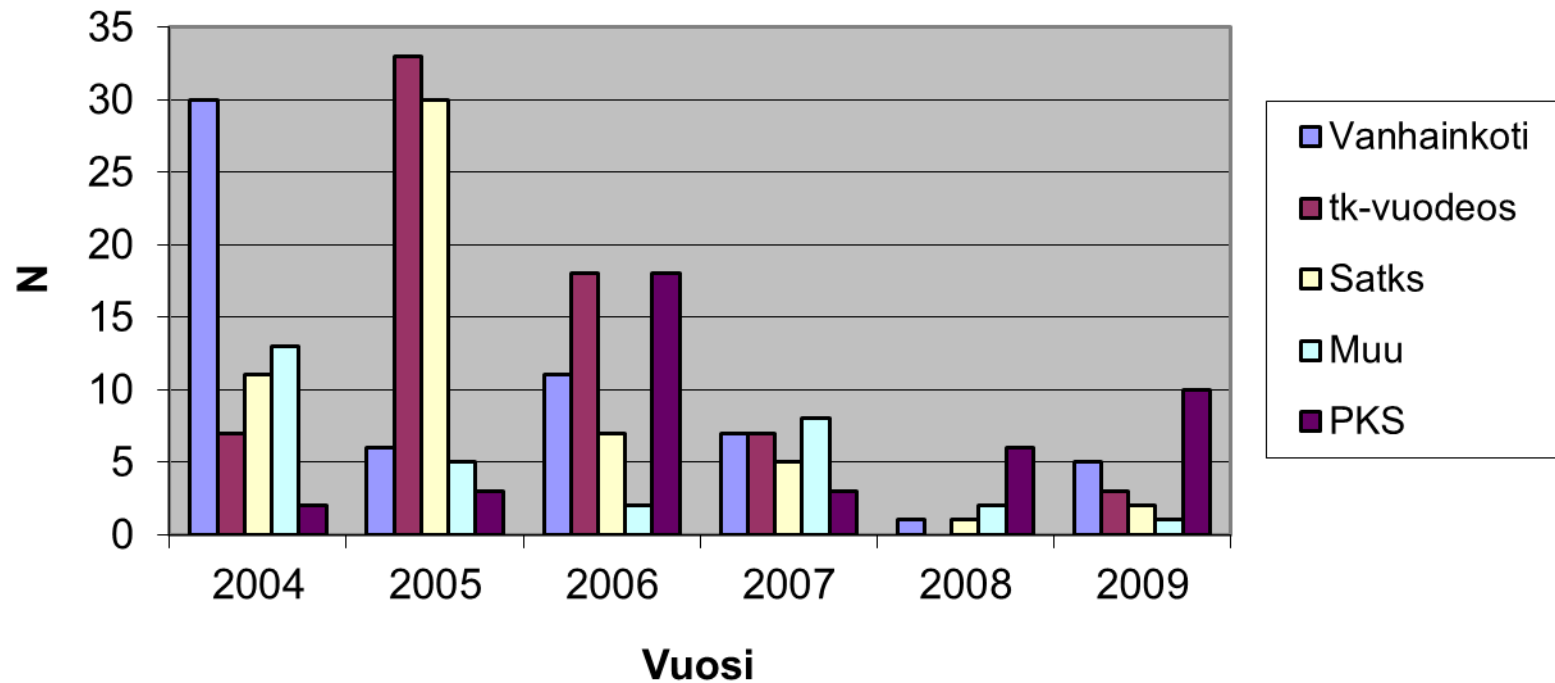
MRSA VSSHP:ssa ja koko maassa, per 100 000 as.

MRSA-tapaukset VSSHP:ssä vuosina 2000-2013

FIN-16 -tapaukset hoitolaitoksissa Satakunnassa

Valtakunnalliset ohjeet

Mikä ei muutu?

- Resistenssin vallitsevuus on erilaista eri paikoissa (tiedyt sairaalat / laitokset)
 - Ulkomaiset sairaalat, laitokset, pakolaisleirit, lastenkodit
 - Kotimaassa endeemiset sairaalat (Pirkanmaan shp:n alue, toistaiseksi)
- Seulonnalla hallitaan potilaiden liikkuvuudesta aiheutuvaa vaaraa
 - Ulkomailla hoidossa olleet
 - Kotimaassa endeemisessä sairaalassa hoidetut
 - Terveystieteiden henkilökunnasta joka ollut ulkomaisessa sairaalassa tai kotimaisessa endeemisessä sairaalassa
- Tunnetut kantajat ovat tartunnan lähteitä
 - Hoidetaan 1h-huoneessa kosketuseristyksessä (=kosketusvarotoimin)
 - Suojaimet, hyvä käsihygienia
- Turhaa eristämistä vältetään
 - Altistuneita ei yleensä eristetä
 - Kantajille kohortteja

Kriittiset kohdat ohjeiden laadinnassa – VSSHP näkökulma

1. Seulonta
 - Yksi kerta ei riitä (oma tutkimus)
 - MRSA:n seulontapaikat nenä, **nielu**, perineum (Meurman 2005)
2. Varoaika
 - 1 v on tietoinen riskin otto (aikaisemmin 5 vuotta)
 - Pitkäaikaisseuranta puuttuu – kirjallisuudessa kuvattu yli vuoden kestävä kantajuutta
3. Kantajan hoito
 - Kosketuseristys välttämätön (+ käsihygienia ja suojaimet)
 - ESBL-kantaja tavanomaisissa varotoimissa pitkäaikaishoidossa (riippuu osaston luonteesta, potilaskohtainen riskiarvio, 1hh aina)
 - Riskitiedon purku ei ole mahdollista (poikkeuksena perusterveen ESBL-E.coli)
4. Ohjeiden tulee olla yksinkertaiset MUTTA *kaikkia mikrobeja ei voi käsitellä samalla tavalla!*

Mikä muuttuu?

	Ennen	1.3.2015
Riskiaika edeltävästi	5 vuotta	1 vuosi
Riskialueet (ulkomaat)	Ulkomaiset sairaalat ja laitokset	ulkomaiset sairaalat ja laitokset / lastenkodit / pakolaisleirit
Riskialueet (kotimaa)	Tyks-ervan ulkopuoliset alueet	Pirkanmaan shp:n alueen sairaalat ja laitokset
"Kosketuseristys"-termi		Kosketusvarotoimet: osastohoidossa sisältää hoidon 1h-huoneessa + omat saniteettitilat + suojaimet

Mikä muuttuu? (II)

	Ennen	1.3.2015
Kantajat	Kosketuseristys	Kosketusvarotoimet
ESBL-E.coli kantaja	Kosketuseristys	Kosketusvarotoimet, pitkäaikaisosastolla tavanomaiset varotoimet
Altistuneet	1h-huone	1 – 2h huone (mahd. pieni huone)
Kantajuuden purku	Ei, paitsi MRSA puhdistushoidon jälkeen (tietyin edellytyksin)	- ESBL-E.coli 1 v kuluttua (tietyin edellytyksin) - MRSA puhdistushoidon jälkeen (tietyin edellytyksin)

SEULONTA

Tilanne	Potilaan sijoittaminen	Seulottavat bakteerit
1. Suora siirto ulkomaisesta sairaalasta/ laitoksesta/ lastenkodista/ pakolaisleiriltä	Kosketusvarotoimet, 1 h-huone, jossa oma WC ja suihku, kunnes MRSA:n VRE:n ja ResGNS ¹ -bakteerien kantajuus on poissuljettu, sen jälkeen normaali sijoittelu.	MRSA, VRE, ResGNS
2. Suora sairaala-/ laitossiirto MRSA:n suhteen endeemisestä sairaalasta/laitoksesta Suomesta (tällä hetkellä Pirkanmaan shp alue). Ehtona, että ollut hoidettavana vähintään vuorokauden ajan.	Kosketusvarotoimet, 1 h-huone, jossa oma WC ja suihku, kunnes MRSA:n kantajuus on poissuljettu, sen jälkeen normaali sijoittelu.	MRSA
3. Potilaat, jotka ovat edeltäneen vuoden (1) aikana olleet ulkomailta lääkärin /hammaslääkärin hoidossa tai sairaalassa /laitoksessa /lastenkodissa/ pakolaisleirillä mutta eivät tule suorana sairaalasiirtona.	Tavanomaiset varotoimet. 1-2 h-huone, jossa oma WC ja suihku, kunnes MRSA:n, VRE:n ja ResGNS-bakteerien kantajuus on poissuljettu, sen jälkeen normaali sijoittelu.	MRSA, VRE ja ResGNS, jos näytteitä ei ole otettu ko. hoitajakson jälkeen.
4. Potilaat, jotka ovat edeltäneen vuoden (1) aikana olleet vähintään vrk ajan MRSA:n suhteen endeemisessä sairaalassa/laitoksessa Suomessa (tällä hetkellä Pirkanmaan shp alue), mutta eivät tule suorana sairaalasiirtona.	Tavanomaiset varotoimet. 1-2 h-huone, jossa oma WC ja suihku, kunnes MRSA:n kantajuus on poissuljettu, sen jälkeen normaali sijoittelu.	MRSA, jos näytteitä ei ole otettu ko. hoitajakson jälkeen.

MRSA

<p>5. Riskitiedoissa merkintä [MRSA] = MRSA:n kantajuus <i>Koskee myös potilasta, jonka viimeiset MRSA-näytteet ovat olleet negatiiviset.</i></p>	<p>Kosketusvarotoimet. 1 h-huone, jossa oma WC ja suihku.</p>	<p>Vain Sairaalahygieneiyksikön ohjeistamana</p>
<p>6. Riskitiedoissa merkintä [MRSA, osittainen purku] = on puhdistunut MRSA:sta</p>	<p>Tavanomaiset varotoimet. 1-2-huone, jossa oma WC ja suihku, kunnes MRSA:n kantajuus on poissuljettu, sen jälkeen normaali sijoittelu ko. hoitotaksalla.</p>	<p>MRSA</p>
<p>7. Riskitiedoissa merkintä [MRSA:lle altistunut] = altistunut MRSA:lle</p>	<p>Tavanomaiset varotoimet. 1-2 h-huone, jossa oma WC ja suihku, kunnes MRSA:n kantajuus on poissuljettu, sen jälkeen normaali sijoittelu.</p>	<p>MRSA</p>
<p>8. Riskitiedoissa merkintä [MRSA:lle jatkuva altistus] = altistuu MRSA:lle jatkuvasti</p>	<p>Kosketusvarotoimet. 1 h-huone, jossa oma WC ja suihku, kunnes MRSA:n kantajuus on poissuljettu, sen jälkeen normaali sijoittelu ko. hoitotaksalla.</p>	<p>MRSA</p>

Gramnegatiivisen sauvabakteerin kantaja

AKUUTTIOSASTOLLA

<p>12. Riskitiedoissa merkintä [ESBL] = ESBL-bakteerin kantajuus</p>	<p>Kosketusvarotoimet. 1 h-huone, jossa oma WC ja suihku.</p>	<p>Vain Sairaalahygieniayksikön ohjeistamana</p>
<p>13. Riskitiedoissa merkintä [ResGNS kantaja] = poikkeuksellisen resistentin gramnegatiivisen sauvabakteerin (Acinetobacter, Pseudomonas, yms muu kuin ESBL tai CPE) kantaja</p>	<p>Kosketusvarotoimet. 1 h-huone, jossa oma WC ja suihku.</p>	<p>Vain Sairaalahygieniayksikön ohjeistamana</p>

PITKÄAIKAISOSASTOLLA

<p>12. Riskitiedoissa merkintä [ESBL² E.coli] = ESBL E.coli bakteerin kantajuus</p>	<p>Tavanomaiset varotoimet. Suositeltavaa sijoittaa 1-2 hengen huoneeseen, jos eritteillä tuhriva tai on erittäviä haavoja.</p>	<p>Vain Sairaalahygieniayksikön ohjeistamana</p>
<p>13. Riskitiedoissa merkintä [ESBL muu kuin E.coli] = ESBLn kantajuus</p>	<p>Kosketusvarotoimet. 1 h-huone, jossa oma WC ja suihku.</p>	<p>Vain Sairaalahygieniayksikön ohjeistamana</p>
<p>14. Riskitiedoissa merkintä [esim. MDR³-akineto, MDR-pseudo, MDR-muu kantaja] = poikkeuksellisen resistentin gramnegatiivisen sauvabakteerin kantaja</p>	<p>Yleensä tavanomaiset varotoimet. Suositeltavaa sijoittaa 1-2 hengen huoneeseen, jos eritteillä tuhriva tai on erittäviä haavoja. Sairaalahygieniayksikön konsultaatio.</p>	<p>Vain Sairaalahygieniayksikön ohjeistamana</p>

Yhteenveto

- Tarvitaan kansalliset, yhtenevät ohjeet
- Mikrobeissa on eroja ja tilanteissa on eroja
-> eri ohjeet eri mikrobeille ja eri tilanteisiin
-> haaste ohjeiden yksinkertaistamiselle
- Jouduttiin luopumaan joistakin periaatteista, mutta lopputulos hyvä kompromissi
- Viime kädessä sovellettava aina paikallisiin olosuhteisiin